

Gazda István

**Semmelweis Ignác
nyomtatásban megjelent
önálló művei**

Készült Semmelweis halálának 150. évfordulója tiszteletére

Könyvrészlet

**A 2015-ben az MTA Orvostörténeti Munkabizottsága
és a Magyar Tudománytörténeti Intézet közös kiadásában megjelent
„Semmelweis” című kötetben megjelent tanulmány
illusztrációkkal bővített változata**

Budapest, 2015

A bécsi egyetemen megvédett doktori disszertációja

Megjelent Bécsben 1844-ben

Tractatus de vita plantarum. Dissertatio inauguralis auctore Ignatio Phil. Semmelweis, Medicinae Doctore. Vindobonae, Typis Caroli Ueberreuter. 1844. 30, 1 p.¹

Pelle Pál 1970-es magyar fordítása ezt a címet viseli: „A növények életéről. Semmelweis Ignác Fülöp orvosdoktor doktori értekezése.”²

Háznagy Andrásnak a fordításhoz fűzött megállapítása szerint:³ „Semmelweis témaválasztása minden szempontból megalapozott és időszerű volt. Értekezésének tárgyválasztásával egyébként nem volt egyedülálló, ami szintén igazolja a tárgyalás anyagának időszerű voltát.”

A gyermekági láz kóroktanát összefoglaló híres munkája

Megjelent Bécsben 1861-es kiadási évszámmal

Die Aetiologie, der Begriff und die Prophylaxis des Kindbettfiebers. Von Ignaz Philipp Semmelweis, Dr. der Medicin und Chirurgie, Magister der Geburtshilfe, o. ö. Professor der theoretischen und practischen Geburtshilfe an der kön. ung. Universität zu Pest etc. etc. Pest, Wien und Leipzig, C. A. Hartleben's Verlags-Expedition. 1861. VI, 544 p.⁴

Rákóczi Katalin 2012-es magyar fordításában így adja meg a mű címét: „A gyermekági láz kóroktana, fogalma és megelőzése, Semmelweis Ignác Fülöp, az orvostudományok és a sebészet doktora, szülésmester, a Pesti Királyi Magyar Tudományegyetemen az elméleti és gyakorlati szülészeti nyilvános rendes tanára [által]”⁵ – A mű 1861-es kiadási évszámmal jelent meg, de már 1860-ban kikerült a nyomdából, és annak tiszteletpéldányát megküldte a Magyar Tudományos Akadémiának is, mégpedig 1860. november 27-én, amit az általa írt kísérőlevél is igazol.

Kísérőlevelében – egyebek között – ezt írja: „A Gondviselés kegyelméből sikerült nekem tisztelettel alólrtnak ezen irtozatos eddigelé járványosnak hitt kór valódi természetét felfedezni, – s e felfedezés nyomán egyszersmind (mi a fő dolog) a betegség nagyobb mérvbeni fellépését olly mértékben meggátolni, hogy mialatt előbb például a bécsi szülészeti intézetnél néha 31%-nyi is volt a gyermekági láz okozta halálozás, addig ott, hol az általam javasolt elővigyázati rendszabályok megtartatnak, a halandóság 1%-ot sem érhet el.”⁶

¹ Az eredeti mű online változata: <http://real-eod.mtak.hu/2252/>

² A magyar fordítást lásd: Orvostörténeti Közlemények – Communicationes de Historia Artis Medicinae. Vol. 55–56. (1970) pp. 244–262.

online: http://library.hungaricana.hu/hu/view/ORSZ_ORVO_OK_1970_055_056/?pg=242&layout=s

³ Háznagy András megállapításai vezetnek be a disszertáció magyar fordítását. Uo. pp. 241–244.

⁴ Az eredeti mű online változata: <http://mek.oszk.hu/11900/11971/index.phtml>

⁵ Semmelweis művének első magyar fordítása, Győry Tibor munkája, online formában is hozzáférhető: <http://mek.oszk.hu/14200/14289/index.phtml>

⁶ Semmelweis levele a M. T. Akadémiához 1860-ban. = Orvosi Hetilap 35 (1891) p. 112. – Az 1894-ben fővárosunkban ülésezett VIII. nemzetközi közegészségügyi és demográfiai kongresszus résztvevői számára a Magyar Tudományos Akadémia e levél francia fordításával és facsimile-kiadásával kedveskedett (Lettre du Prof. I. Semmelweis en 1860. Bp., 1894. 7 p., 1 t.)

E kötet legfőbb mondanivalóját először cikksorozatban tette közzé az Orvosi Hetilapban 1858-ban.⁷ A kötetről és Semmelweis eljárásának visszhangjáról az Orvosi Hetilapban 1861-ben megjelent cikkében ezt írja Markusovszky Lajos:⁸ „Az Orvosi Hetilap 1861. 26. számunkban a 'Frorieps Notizen' tisztán elismerő megjegyzését közöltük. Ez azonban nem volt az első szó, mit t. tanárunk nézete fölött a lapokban olvasánk. A 'The Indian Lancet' angol orvosi lap 1860. évi február hó 1-jei számában Duka tr. az Orvosi Hetilap múlt évi folyamában megjelent töredékes értekezés alapján ismerteti Semmelweis tanát, párhuzamba állítván ezt az angol nézetekkel, s azon gyakorlati szabályt következteti mindkettőből, hogy miután Semmelweis is a külfertőzést veszi föl a láz leggyakoribb okául, bár a fertőző – angolok szerint ragályzó – anyag forrására, s természetére nézve némileg tőlük eltér: mégis tanácsosabb nemcsak a vizsgáló kezét klórvízzel fertőtleníteni, hanem úgy mint ezt Angolországban eddig tették, ruhát is váltani, sőt a szülési gyakorlatról is egy időre lemondani. Hogy betegeink biztosítására e tekintetben mindenesetre üdvösebb egyelőre inkább többet tenni mint kelletténél kevesebbet, az úgy hisszük, annál kevésbé szenved kétséget, mivel rothadt állati anyaggal bemocskolt ruha vagy azzal telt levegő állati fertőzést maga Semmelweis is nem csak lehetségesnek tart, de azt tapasztalta is.” (...)

„Semmelweis tr. kórodai tapasztalatai, az általa összeállított statisztikai adatok, a kórbonctan, a kór támadása és tünetényeinek egyszerű és következetes megfejtése, a halványvízzeli mosások eredménye, a gyermekági láz hasonlósága a gennyvérrel, az Eiselt tr. által a levegőben legújában felfedezett gennytestecsek, s nem feledjük – az eddig Német- és Franciaországban feltalálni szokott olla potridá-ja a gyermekági láz kóroktanának, ezek Semmelweis nézete mellett szólnak, s az általa ajánlott profilaxis alkalmazását minden orvos kötelességévé teszik. Az idézett német-, francia kóroktan, melyet egyébiránt a bíráló sem akar védeni, eszme járásában igen hasonlít azon magyarázathoz, mit a hályog per reclinatió műtő szemészek e műtéttel gyakori szerencsétlen kimeneteléről szoktak volt adni.” (...)

„A gyermekági láz kóroktanának bűvárlata nincs befejezve, az bizonyos; még akkor sem, ha a rothadt szerves anyaggali fertőzés mindenki által annak forrásául elismertetnék; sőt a Semmelweis tanár adta definíció is csak előlegesnek tekinthető, miután az elemek, melyekből az alakul, még vizsgálat alatt vannak, úgy a pyaemia, mint a felszívódás és a láz fogalmai. A szabatos fürkészetnek, azt hisszük, ki kellene még mutatni, mi és milyen azon rothadt szerves anyag – szövet- és vegytanilag – mely a fertőzést okozza (ezt p. bujasenyvragályra nézve sem tudjuk); mi úton és módon jut az a szervezet belsejébe; mint működik ott vegyileg, élettanilag; melyek fölszívása és működésének feltételei, miután úgy látszik, nem mindenkor hat; mifélek azon élettani folyamatok, melyeknek egymásba fűződése által hol gyermekági láz minden termény nélkül, hol pedig bő és terjedelmes izzadmányok és áttételek történnek stb.”

Ebben az évben készítette el egyleveles nyomtatványát magyarul is és németül is, *Utastíványát* mind a Rókus Kórházban, mind az Egyetemen a hozzá tartozó részlegek ajtajain helyeztette el, s az abban leírtak betartását szigorúan ellenőrizte.

⁷ Ennek teljes szövegét nemrégiben közreadtuk facsimile kiadásban (Semmelweis Ignác magyar nyelvű szaktanulmányai az Orvosi Hetilap 1858–1865-ös évfolyamaiban. Győry Tibor 1909-ben írt kísérőtanulmányával. Sajtó alá rend.: Gazda István. Bp., 2013. Magyar Orvostörténelmi Társaság. 163 p., 1 t. Magyar Tudománytörténeli Szemle Könyvtára 99.). – Ez a kiadás és annak online változata tartalmazza más magyar nyelvű írásait is: <http://semmelweis.orvostortenet.hu/>

⁸ Markusovszky Lajos: Hangok Semmelweis tana felett a gyermekági-láz kórokaírókól. In: Marikovszky György (sajtó alá rend.): Markusovszky Lajos válogatott munkái. Bp., 1905. pp. 292–296. (Eredeti: Orvosi Hetilap, 1861. 533–536. has.) – Markusovszky Semmelweishez kapcsolódó más írásait lásd még az általunk összeállított kötet digitalizált változatában: <http://mek.oszk.hu/05400/05427/pdf/>

Két nyílt levele Spaeth és Scanzoni professzorokhoz

Megjelent 1861-ben Pesten is és Budán is, két különböző kiadásban

Zwei offene Briefe an Dr. J. Spaeth, Professor der Geburtshilfe an der k. k. Josefs-Akademie in Wien, und an Hofrath Dr. F. W. Scanzoni, Professor der Geburtshilfe zu Würzburg, von Dr. J. Ph. Semmelweis, Professor der Geburtshilfe an der k. u. ung. Universität zu Pest. Pest, Gustav Emich, Buchdrucker der ung. Akademie. 1861. 21 p.⁹

Zwei offene Briefe an Dr. J. Spaeth, Professor der Geburtshilfe an der k. k. Josefs-Akademie in Wien, und an Hofrath Dr. F. W. Scanzoni, Professor der Geburtshilfe zu Würzburg, von Dr. J. Ph. Semmelweis, Professor der Geburtshilfe an der k. u. ung. Universität zu Pest. Ofen, aus der k. u. ung. Universitäts-Buchdruckerei. 1861. 21 p.

Györy Tibor 1906-ban közreadott magyar fordításában a mű címét így adja meg: „Két nyílt levél Spaeth J. dr.-hoz, a szülészeti tanárához a bécsi cs. k. József-Akadémián és Scanzoni F. W. dr. udvari tanácsoshoz, a szülészeti tanárához Würzburgban, Semmelweis I. F.-től, a szülészeti tanárától a pesti kir. magy. Tudomány-egyetemen.”

A két levél egy kötetbe kötve jelent meg, mégpedig két változatban – *erről a korábbi Semmelweis tanulmányokban nem esett szó* –, az egyiket Pesten nyomta az Emich nyomda, a másikat Budán az Egyetemi nyomda. A két szöveg azonos, a kiadványok mérete egy keveset tér el egymástól. Azért volt szükség két kiadásra, mert az egyik szövegváltozatot az Orvosi Hetilaphoz mellékeltek tiszteletpéldányként (valószínűleg ez volt az Egyetemi nyomda által kinyomott változat), a másikat pedig postán küldték meg a külföldön munkálkodó szülészekhez, nőgyógyászokhoz.

Semmelweiset az 1860 októberének végén elkészült könyve nem kellő fogadtatása és tanításának félremagyarázása lesújtotta. „Tollat ragadott és megírta híressé vált nyílt leveleit. Semmelweis tudta, hogy nyílt levelei számos kortárs ódiumát fogják magára vonni.”¹⁰

Első nyílt levelét Späth bécsi és Scanzoni würzburgi professzorhoz írta. A mű megjelenéséről az Orvosi Hetilap 1861. június 9-én adott hírt: „Mai számunkhoz Semmelweis tanárnak, Späth bécsi és Scanzoni würzburgi tanárhoz intézett két nyílt levele van csatolva. Semmelweis tanár a humanitás érdekében kötelességének tartja a gyermekágyi láz kóroktana tárgyában azon ügyfelei ellen erélyesen felszólalni, akiknek tudós közleményeik sokkal alkalmasabbaknak látszanak arra, hogy az ügyet bonyolítsák, semhogy a tények valódi állását földerítsék.”

A Gyógyászat 1861. évi 24. számában ez olvasható az első két nyílt levélről: „Semmelweis tanár a sajtó útján két nyílt levelet intéz Späth F. bécsi és Scanzoni würzburgi szülésztanárokhoz, s ezeknek a gyermekágyi láz oktana körüli téves nézeteik ellen kel ki. Győzzön a mi jobb!”

⁹ Az eredeti mű online változata: <http://real-eod.mtak.hu/2312/>

¹⁰ Gortvay György – Zoltán Imre: Semmelweis élete és munkássága. Bp., 1966. Akadémiai. p. 141.

Két nyílt levele Siebold és Scanzoni professzorokhoz

Megjelent 1861-ben Pesten is és Budán is, két különböző kiadásban

Zwei offene Briefe an Hofrath Dr. Eduard Casp. Jac. v. Siebold, Professor der Geburtshilfe zu Göttingen, und an Hofrath Dr. F. W. Scanzoni, Professor der Geburtshilfe zu Würzburg. Von Dr. J. Ph. Semmelweis, Professor der Geburtshilfe an der königl. ungar. Universität zu Pest. Ofen, aus der königl. ungar. Universitäts-Buchdruckerei, 1861. 40 p.

Zwei offene Briefe an Hofrath Dr. Eduard Casp. Jac. v. Siebold, Professor der Geburtshilfe zu Göttingen, und an Hofrath Dr. F. W. Scanzoni, Professor der Geburtshilfe zu Würzburg. Von Dr. J. Ph. Semmelweis, Professor der Geburtshilfe an der königl. ungar. Universität zu Pest. Pest, Gustav Emich, Buchdrucker der ungar. Akademie. 1861. 40 p.¹¹

Győry Tibor 1906-ban közreadott magyar fordításában a mű címét így adja meg: „Két nyílt levél Siebold Ede G. J. dr. udvari tanácsoshoz, a szüléset tanárához Göttingenben és Scanzoni F. W. udvari tanácsoshoz, a szüléset tanárához Würzburgban, Semmelweis I. F.-től, a szüléset tanárától a pesti kir. magy. Tudomány-egyetemen.”

A két levél egy kötetbe kötve jelent meg, mégpedig *ismét két változatban*, az egyiket Pesten nyomta az Emich nyomda, a másikat Budán az Egyetemi nyomda. A két szöveg azonos, a kiadványok mérete egy keveset eltér egymástól. Ebben az esetben is azért volt szükség két kiadásra, mert az egyik szövegváltozatot az Orvosi Hetilaphoz mellékelték tiszteletpéldányként (valószínűleg ez volt az Egyetemi nyomda által kinyomott változat), a másikat pedig postán küldték meg a külföldön munkálkodó szülésetekhez, nőgyógyászokhoz. Utóbbi nyilván Semmelweis költségén jelent meg.

Az Orvosi Hetilap 1861. július 7-én megjelent 27. számában a következő olvasható: „Mai számunkban mellékelt két levélben Semmelweis tanár az általa felállított gyermekági láz kóroktanát ismét két collegája ellen védi, s a nézetei irányában tapasztalt tévedéseket deríti – végre pedig Siebold tanárt felszólítja, hogy a német orvosokat és szüléseteket valamely németországi városba, a szóban lévő tárgy fölött értekezésre hívja össze; ő maga kész mindaddig ott maradni, »míg mindnyájan meggyőződésből részére nem állanak«.”

Siebold 1861 októberében elhunyt, és így Semmelweis és a német orvosok találkozása nem jött létre. Speyerben ugyan 1861 szeptemberében megtartották a Német Orvosok és Természetvizsgálók Vándorgyűlését, s azon szó volt a gyermekági láz kóroktanáról is, Semmelweis azonban nem volt jelen az ülésen, talán meg sem hívták, s ennek kapcsán írta meg újabb nyílt levelét, amelyet már a szüléset összes tanárához címzett.¹²

¹¹ Az eredeti mű online változata: <http://real-eod.mtak.hu/2311/>

¹² Még e nyílt levél megjelenése előtt levelet küldött 1862. április 21-én a londoni Medical Times and Gazette szerkesztőségéhez, amely azt teljes terjedelmében le is közölte június 7-i számában a 601–602. oldalon. A közlemény címe ez volt: „On the origin and prevention of puerperal fever. Letter from dr. Semmelweis”.

Nyílt levele a szülészeti összes tanárához

Megjelent 1862-ben Budán

Offener Brief an sämmtliche Professoren der Geburtshilfe von Dr. Ignaz Philipp Semmelweis, o. ö. Professor der Geburtshilfe an der königl. ungar. Universität zu Pest. Ofen, aus der königl. ungar. Universitäts-Buchdruckerei. 1862. VIII, 92 p.¹³

Györy Tibor 1906-ban közreadott magyar fordításában a mű címét így adja meg: „Nyílt levél a szülészeti összes tanáraihoz Semmelweis Ignác Fülöp dr.-tól, a szülészeti ny. r. tanárától a pesti kir. magy. Tudomány-egyetemen.”

Az Orvosi Hetilap 1862. évi 30. számában a 92. oldalon közli az újabb nyílt levél megjelenését (ennél egyértelmű, hogy azt a budai Egyetemi nyomda nyomta): „A szenvedők érdekében valóban ernyedetlen buzgalommal fáradó Semmelweis Ignác F. egyetemi tanár legújabb munkáját »Offener Brief an sämmtliche Professoren der Geburtshilfe« ... a jelen számmal küldjük. A szerző műveiben elleneseinek nézetét, kik a gyermekágyi lázról szóló igaz tanítmányát mindenkorig üldözték, csálhatatlan számokon alapuló tények tömege által hatalmasan ostromolva végképp halomra dönti. A jó ügy diadala sokszor késni szokott, főképp pedig akkor, ha rögeszmék ellen kell küzdenie, a végsiker azonban el nem maradhat. Így teljes reménnyel várhatjuk, hogy azon őszinte óhajításunk teljesülni fog, miszerint a szerző kitartását teljes elégtétel jutalmazza, mely csak tanának osztatlan elfogadásában állhat.”

Semmelweis ezt a művét így fejezi be: „Az én tanításom nem arra van ítélve, hogy a könyvtárak porában penészedjék, hanem győztesen hasson a gyakorlati életben..., hogy a szülészeti kórházak rémképei eltűnjenek, hogy a házastárs megtarthassa feleségét, és a gyermek anyját.”

Az Orvosi Kar Könyvtárának nyomtatott katalógusa

Megjelent Pesten két kötetben 1864-ben

A m. k. Tudomány-Egyetem orvostanárkari könyvtár jegyzéke. 1–2. köt. Pest, 1864. Emich. 156, 176 p.

Nem nagyon ismert tény, hogy Semmelweiset az Egyetemi Tanács kinevezte könyvtárossá is, amelyről – egyebek között – hírt adott az Orvosi Hetilap.¹⁴ A Gyógyászat 1861-es évfolyamában¹⁵ is olvasható az erről szóló hír: „Poór m. tanító ideiglenesen magára vállalván a közepi ojtó-intézet kezelését, teendőinek halmaza miatt lemondott az orvoskari könyvtárnokságról, s ezt Semmelweis tanár úr volt szíves magára vállalni, s működését azon jótékonyssággal kezdi meg, hogy a könyvtárnoki 200 ftnyi évi díjáról a 17000 ftnyi alaptőkével bíró könyvtár javára lemondott”.

A Semmelweis által összeállított katalógusról a következő részletes hír jelent meg a Gyógyászatban:¹⁶ „Megjelent „a k. m. tudományegyetemi orvostanári-kari könyvtár jegyzéke 1863. dec. végéig” két nyolcadrétű kötetben, 42 nyomott íven. Az I. kötet betűrendben, a II. a szaktudományok szerint rendezve foglalja magában a könyvek

¹³ Az eredeti mű online változata: <http://mek.oszk.hu/11900/11914/>

¹⁴ Orvosi Hetilap 5 (1861) 239. has.

¹⁵ Gyógyászat 1 (1861) pp. 279–280.

¹⁶ Semmelweis munkássága a Tudományegyetem orvostanár-kari könyvtár megjelent jegyzéke elkészítésében. = Gyógyászat 4 (1864) No. 20. p. 400.

lajstromát. E nagy fáradtsággal készült rendszeres könyvjegyzéket Semmelweis I. tnr. úr kitartó munkásságának köszönjük, ki mint a könyvtár gondnoka, azt, az elébbi bérszállásról az egyetem orvostársi épületébe szállítván, a fönnevezett jegyzék által rendbe hozta és közhasznúvá tette.”

Az általa összeállított katalógusról elmondható, hogy ez volt Magyarországon az első nyomtatott egyetemi könyvtári katalógus, a korábbiaknak csak a kézírásos változata ismert.

A kiadvány kétkötetes volt, s összesen 3900 egy vagy többkötetes mű címléírását tartalmazta (ez összesen 6500 művet foglalt magában), kétfajta csoportosításban,¹⁷ s külön csoportban mutatja be Semmelweis a folyóiratokat (szám szerint 113-at). A második kötetben egy helyi katalógus szerepel arról, hogy az egyes szekrényekben sorszám szerint hogyan helyezkednek el a művek.

¹⁷ „Könyv-jegyzék, betűrend szerint”, és a „Könyv-jegyzék, tudományok szerint”.

Megjelent munkáinak címlapjai

DISSERTATIO
INAUGURALIS SISTENS
TRACTATUM
DE
VITA PLANTARUM,
QUAM
CONSENSU ET AUCTORITATE
ILLUSTRISSIMI AC MAGNIFICI
DOMINI
PRÆSIDIS ET DIRECTORIS,
PERILLUSTRIS AC SPECTABILIS
DOMINI DE GAYE,
nec non
CLARISSIMORUM AC CELEBERRIMORUM
D. D. PROFESSORUM
pro
DOCTORIS MEDICINAE LAUREA
RITE AC LEGITIME OBTINENDA
in antiquissima ac celeberrima
UNIVERSITATE VIENNOBONENSE
publicae disquisitioni submittit
Ignatius Philippus Semmelweis,
Hungarus Budensis.

In Theses adnexas disputabitur in Universitatis aedibus
die 2. mensis Martii, anni 1844.

Vindobonae.
Typis Caroli Ueberreuter.

Bécsben megvédett és kinyomtatott disszertációja

Semmelweis Ignác
magyar nyelvű szaktanulmányai
az Orvosi Hetilap 1858–1865-ös
évfolyamaiban

Magyar Orvostörténelmi Társaság
Budapest, 2013

A gyermekági lázzal kapcsolatos vizsgálódásainak eredményeit 1858-tól kezdve az Orvosi Hetilapban tette közzé, Markusovszky Lajos szerkesztésében.

Az eredeti közlemények facsimile változata első alkalommal 2013-ban jelen meg Gazda István gondozásában

Die Aetiologie, der Begriff
und
die Prophylaxis
des
Kindbettfiebers.

Von

Ignaz Philipp Semmelweis,

Dr. der Medicin und Chirurgie, Magister der Geburtshilfe, o. ö. Professor der theoretischen
und praktischen Geburtshilfe an der k.k. ung. Universität zu Pest
etc. etc.

Pest, Wien und Leipzig.

C. A. Hartleben's Verlags-Expedition.

1861.

Főműve 1860 novemberében jelent meg, 1861-es kiadási évszámmal

SEMMELWEIS

ÖSSZEGYÜJTÖTT MUNKÁI

A MAGYAR ORVOSI KÖNYVKIADÓ TÁRSULAT

MEGBIZÁSÁBÓL

ÖSSZEGYÜJTÖTTÉ S EGY RÉSZÉT NÉMETBŐL FORDÍTOTTA

GYŐRY TIBOR dr.

AZ ORVOSTÖRTÉNELEM MAGÁNTANÁRA A BUDAPESTI KIR. MAGYAR
TUDOMÁNYEGYETEMEN

SEMMELWEIS ARCZKÉPEIVEL, SIRJÁNAK ÉS SZOBRÁNAK ÁBRÁIVAL
S A M. T. AKADÉMIAHOZ ÍRT LEVELÉNEK MÁSOLATÁVAL

BUDAPEST

MAGYAR ORVOSI KÖNYVKIADÓ TÁRSULAT

1906

Semmelweis német nyelvű publikációinak első magyar fordítása (1906)
Győry Tibor jóvoltából, a kötet tartalmazza az eredetileg magyar nyelven megjelent írásait is.

1905-ben a magyar nyelven írt dolgozatai német fordításban, és az eredetileg németül publikált munkái jelentek meg egy kötetbe gyűjtve, Győry Tibor gondozásában.

IGNAZ SEMMELWEIS

The ETIOLOGY,
CONCEPT, and
PROPHYLAXIS
of CHILDBED
FEVER

Translated by
K. CODELL CARTER

Semmelweis eredetileg német nyelven megjelent műve 1983-as angol nyelvű
fordításának címlapja

SEMMELWEIS IGNÁC FÜLÖP

A GYERMEKÁGYI LÁZ
KÓROKTANA, FOGALMA
ÉS MEGELŐZÉSE

AKADÉMIAI KIADÓ

Világhírűvé lett művének modern magyar fordítása, Rákóczi Katalin munkája,
2012-ben jelent meg az Akadémiai Kiadó gondozásában

Zwei offene Briefe

an

Dr. J. Spaeth,

Professor der Geburtshilfe an der k. k. Josefs-Akademie
in Wien,

und an

Hofrath Dr. F. W. Scanzoni,

Professor der Geburtshilfe
zu Würzburg,

von

Dr. J. Ph. Semmelweis,

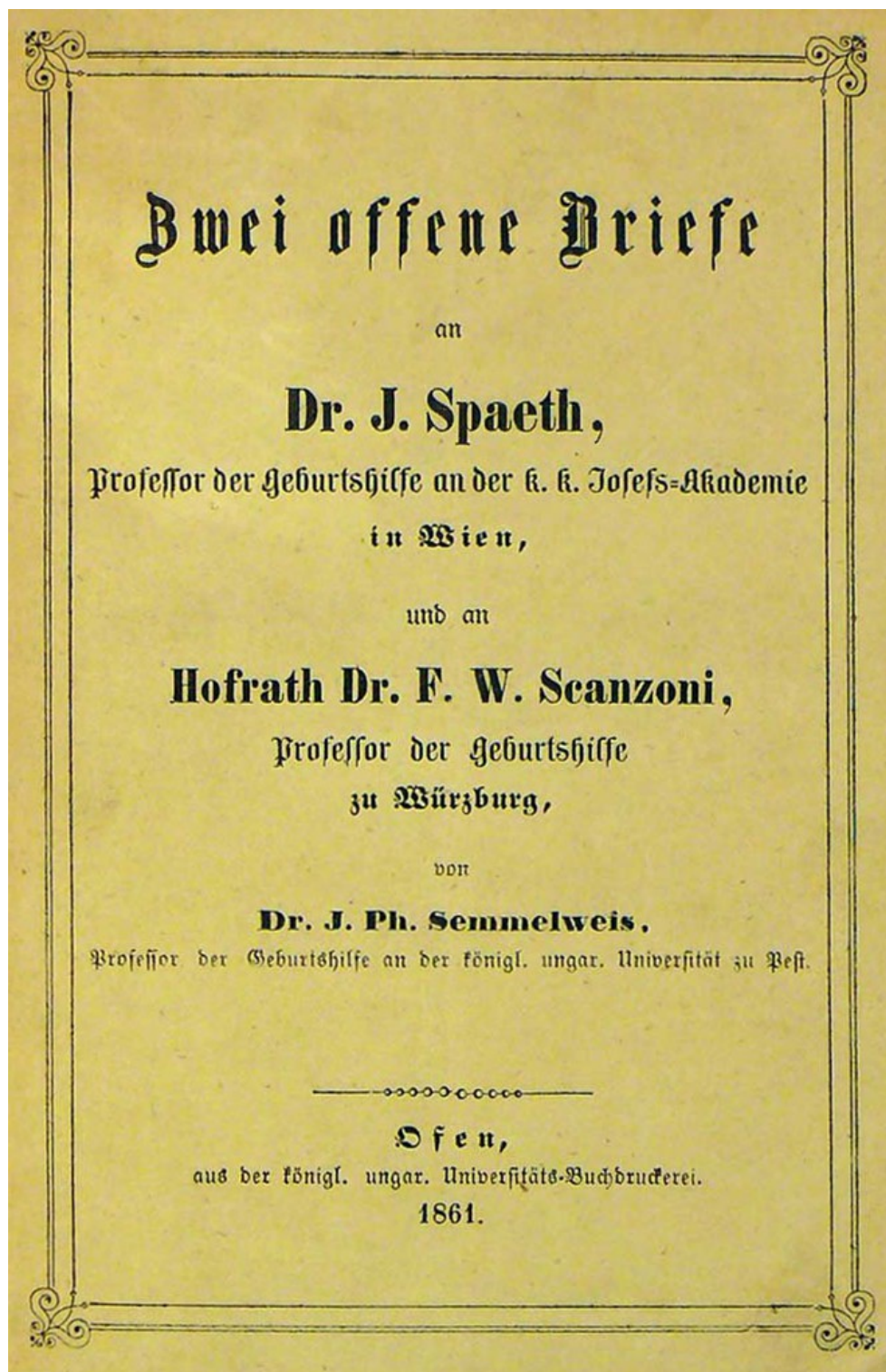
Professor der Geburtshilfe an der königl. ungar. Universität zu Pest.

Pest.

Gustav Emich, Buchdrucker der ungar. Akademie.

1861.

Spaethnek és Scanzoninak címzett vitairata Pesten megjelent változata

Spaethnek és Scanzoninak címzett vitairata Budán megjelent változata

Zwei offene Briefe

an

Hofrath Dr. Eduard Casp. Jac. v. Siebold,

Professor der Geburtshilfe zu Göttingen,

und an

Hofrath Dr. F. W. Scanzoni,

Professor der Geburtshilfe zu Würzburg.

Von

Dr. J. Ph. Semmelweis,

Professor der Geburtshilfe an der königl. ungar. Universität zu Pest.

Pest.

Gustav Emil, Buchdrucker der ungar. Akademie.

1861.

Sieboldnak és Scanzoninak címzett vitairata Pesten megjelent változata

Zwei offene Briefe

an

Hofrath Dr. Eduard Casp. Jac. v. Siebold,
Professor der Geburtshilfe zu Göttingen,

und an

Hofrath Dr. F. W. Scanzoni,
Professor der Geburtshilfe
zu Würzburg.

Von

Dr. J. Ph. Semmelweis,
Professor der Geburtshilfe an der kónigl. ungar. Universität zu Pest.

O f e n,

aus der kónigl. ungar. Universitäts-Buchdruckerei.
1861.

Sieboldnak és Scanzoninak címzett vitairata Budán megjelent változata

Utasítvány

a pesti m. k. egyetemi, szülészeti kórodán tanuló és tanulónők részére, a gyermek ágyi-láz elhárítása végett.

A gyermek ágyi-láz legnagyobb részben akkint származik, hogy tanuló és tanulónők szétbomlott állati anyaggal bemocskolt ujjal vizsgálják a szülönőket. Az ujjak ilyenén bemocskolása történik, ha a vizsgálók rohadt hullával, bomlott állati anyagot termő gyerek-ágyasokkal foglalkoznak, vagy az orvos-sebész kóteg, nő-gyógyászati kórodákon hason-terményű kóreseteket kezelnek.

Ezenek következtében oly orvosok, kik hullával, vagy a fennemlített kóresetekkel foglalkoznak, a gyakorlati szülészetre fel nem vehetők, ilyenek p. o. a leiró és kór-bonczatan segédei, a sebészeti kórodák és osztályok segéd-orvosai, a műtő növendékek stb.

A gyakorlati szülészeti-tanuló és tanulóknő köteleztetnek, minden vizsgálat előtt és után, kezeiket a szülteremben kihelyezett chlor-olvadékban addig mosni, míg azok sápadlósá nem váltak.

A mosások nem kellő teljesítői a szülészeti tanfolyamról eltiltatnak.

Miután a szülészeti és szülésznők magán-gyakorlataikban el nem kerülhetik, hogy bomlott anyagot szolgáltató betegekkel érintkezésbe ne jöjjenek, azért nekik szorosán javaltatik, hogy minden szül-vizsgálat előtt és után kezeiket chlor-olvadékban szorgosan megmossák, nehogy ennek elmulasztása által a gyermekágyi-láz kitérésére okot adjanak.

Pest, május 27-én, 1861.

Semmelweis Ignác,

egyetemi szülészeti tanár.

A szülészeti osztályok számára készített egyleveles nyomtatványának magyar nyelvű változata

Offener Brief

an sämtliche

Professoren der Geburtshilfe

von

Dr. Ignaz Philipp Semmelweis,

v. d. Professor der Geburtshilfe an der königl. ungar. Universität
zu Pest.

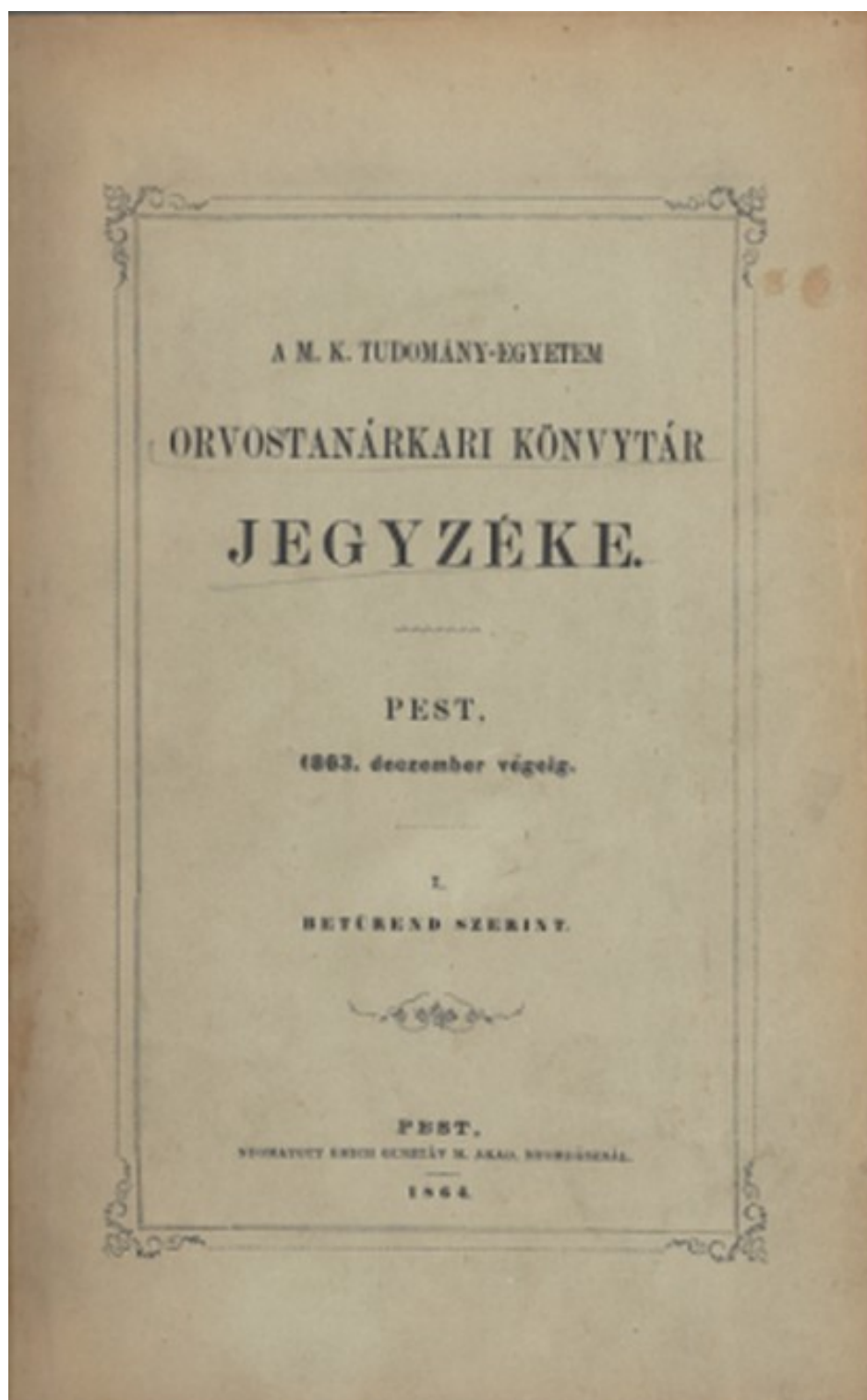

O f e n,

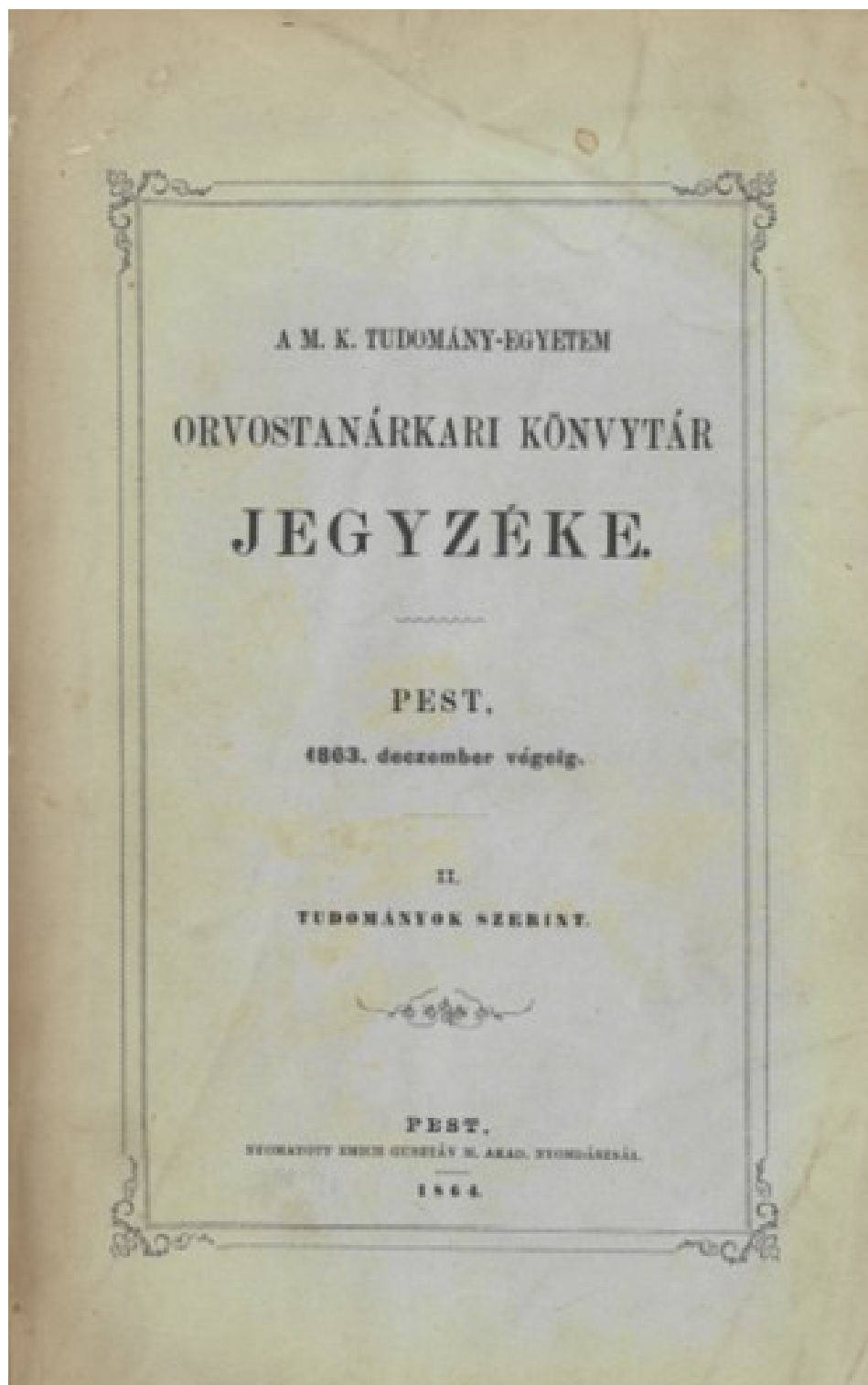
aus der königl. ungar. Universitäts-Buchdruckerei.

1862.

A szülészet tanáraihoz írt, Budán kinyomtatott műve

Az általa összeállított nyomtatott könyvtári katalógus betűrendes kötete

Az általa összeállított nyomtatott könyvtári katalógus szakrendi kötete